

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 25/2012-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. júna 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti Ing. D. K., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. M., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 462/2000 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. D. K. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 462/2000 p o r u š e n é b o l i .
2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 462/2000 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. D. K. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 3 800 € (slovom tritisícosemsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť Ing. D. K. trovy právneho zastúpenia v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. decembra 2011 doručená sťažnosť Ing. D. K., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. M., B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 462/2000.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ spolu s manželkou podali 24. júla 2000 Okresnému súdu Bratislava III proti obchodnej spoločnosti A., spol. s r. o., žalobu, ktorou si uplatnili svoju pohľadávku na vrátenie ceny za opravu auta a náhradu škody s príslušenstvom. Okresný súd Bratislava III ich vec z dôvodu miestnej príslušnosti postúpil okresnému súdu, kde bola zaevidovaná pod sp. zn. 16 C 462/2000.

Sťažovateľ je toho názoru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 462/2000, ktoré v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu 29. decembra 2011 nebolo právoplatne skončené, dochádza k porušovaniu jeho základného práva garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto navrhol, aby

ústavný súd na základe dôvodov uvedených v sťažnosti po jej prerokovaní rozhodol, že *„základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 odseku (2) ústavy a článku 6 odseku (1) Dohovoru postupom prvostupňového súdu v konaní vedenom súdom pod spisovou značkou 16C 462/2000 bolo porušené“*, prikázal okresnému súdu, aby konal bez zbytočných prietahov, priznal mu finančné zadostučinenie v sume 3 800 € a uložil okresnému súdu nahradiť mu trovy konania v sume 314,18 €.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 25/2012-10 z 18. januára 2012 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu listom č. Spr. 2010/2012 zo 14. mája 2012, ku ktorému pripojila podrobnú chronológiu úkonov okresného súdu v namietanom konaní a uviedla: *„Po oboznámení sa s obsahom predmetnej sťažnosti, príslušného spisu a s poukazom na prehľad procesných úkonov vo veci vedenej pod zn. 16C/462/2000, ktorý tvorí prílohu vyjadrenia, ako aj písomného vyjadrenia zákonného sudcu, považujem sťažnosť sťažovateľa za opodstatnenú.“*

Predsedníčka okresného súdu listom zo 14. mája 2012 a právny zástupca sťažovateľa listom z 28. mája 2012 oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od neho očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na nutnosť nariad'ovania znaleckého dokazovania možno napadnuté konanie považovať po vecnej stránke za zložitejšie. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať len na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a nie je právne zložitá.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľ, ktorý je účastníkom posudzovaného konania ako navrhovateľ, prispel k zbytočným priet'ahom v konaní.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Priebeh konania zistený ústavným súdom z vyžiadaného spisu okresného súdu zodpovedá chronológii úkonov tak, ako boli opísané v prílohe vyjadrenia predsedníčky okresného súdu.

Z uvedeného vyplýva, že posudzované konanie začalo 24. júla 2000 na Okresnom súde Bratislava III podaním návrhu sťažovateľom spolu s jeho manželkou a vec bola okresnému súdu postúpená 20. septembra 2000 z dôvodu miestnej príslušnosti, pričom konanie vo veci doteraz nie je ukončené.

Okresný súd v podstatnej časti konania trvajúceho toho času viac ako 11 rokov vykonával len procesné úkony súvisiace s nedôvodnou výzvou na odstránenie väd návrhu, vyrubení súdneho poplatku, rozhodovaním o žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku, zastavením konania o návrhu manželky sťažovateľa, uložením poriadkovej pokuty sťažovateľovi a pod. Okresný súd vo veci nariadil len tri pojednávania na 16. apríl 2008 (ktoré bolo odročené z dôvodu ospravedlnenej neúčasti sťažovateľa pre práceneschopnosť), 4. jún 2008 a 22. september 2008 (ktoré bolo odročené na účely nariadenia znaleckého dokazovania). Ďalšie úkony okresného súdu súvisia s nariadením znaleckého dokazovania, urgenciami znalca a rozhodovaním o znalečnom, pričom znalecký posudok vo veci bol okresnému súdu predložený až 14. júna 2011 a uznesenie okresného súdu o znalečnom bolo odvolacím súdom zrušené a vrátené na ďalšie rozhodnutie. Okresný súd neefektívne v novembri 2011 nariadil pojednávanie vo veci na február 2012 a následne predložil spis odvolaciemu súdu, ktorý do termínu pojednávania nebol okresnému súdu vrátený, a z tohto dôvodu sa pojednávanie vo februári 2012 nekonalo. Posledným úkonom okresného súdu bolo 3. mája 2012 pripustenie rozšírenia okruhu účastníkov na strane navrhovateľa.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania v trvaní viac ako 11 rokov bez toho, aby okresný súd vo veci meritórne rozhodol, a vzhľadom na charakter úkonov vykonávaných okresným súdom v doterajšom priebehu konania je nutné postup okresného súdu v posudzovanom konaní hodnotiť vcelku ako neefektívny, a teda postup, ktorý nevedol k meritórnemu ukončeniu veci bez zbytočných prieťahov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 462/2000 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 800 € z dôvodov uvedených v sťažnosti, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie základného práva (doterajšiu dĺžku súdneho konania v trvaní viac ako 11 rokov, dobu priesťahov okresného súdu v konaní) ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľovi ním požadované finančné zadosťučinenie v sume 3 800 €, ktoré je okresný súd povinný mu vyplatiť.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, doplnenie sťažnosti). Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 1/6 z výpočtového základu, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 123,50 € a 7,41 € režijný paušál, teda za dva úkony 261,82 € s 20 % daňou z pridanej hodnoty spolu 314,184 €. Pokiaľ ide o náhradu trov konania za ďalší úkon – vyjadrenie z 28. mája 2012, ústavný súd náhradu za tento úkon nepriznal z dôvodu absencie

vecného rozmeru vo vzťahu k obsahu sťažnosti. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júna 2012